SURINAAMSCH WEEKBLAD.

1858. Zondag 15 Augustus No. 33.

PARAMARIBO.

Het verplichtend onderwijs.

Men leest in een Belgisch Blad:

«Wy lezen in al de nieuwsbladeren, dat de heer Minister van Binnenlandsche Zaken aen het Zwitsersche Gouvernement inlichtingen heeft gevraegd over de wyze, waerop het onderwys in de Zwitsersche republiek is ingerigt en welke middelen men aenwendt om de uitvoering der wet te bekomen, daer waer het onderwijs verplichtend is.

Wy zien met belangstelling het antwoord te gemoet, want het vraegstuk des verplichtenden onderwyzens is een der belangrykste, welke zich ten dezen tyde opdoen.

Onze lezers weten, dat de gemeenteraed der stad Gent, die van St.-Josse-ten-Noode, van Elsene, van Hasselt, enz. den wensch uitgedrukt hebben, de verplichting tot het onderwys in ons wetboek te zien schrijven.

Wy twyfelen geenszins of alle onbevooroordeelde lezer zal gereedelyk toestemmen, dat het onderwys het schoonste erfdeel is dat een vader aen zijne kinderen nalaten kan. Wel heeft men gezegd dat de verplichting tot het onderwys noodzakelyk inbreuk doen moet op de persoonelyke vrijheid van den vader, dat de vader het regt heeft zyn kind van het onderwys verstoken te houden, wanneer hy de hulp van het kind noodig heeft om de geringe huiselyke winst met eenige centimen daegs te vergrooten."

Daerop zullen wy antwoorden dat de vryheid van het kind zoo dierbaar is als die van den vader, dat de toekomende vryheid van het kind geheel en al afhangt van zyn onderwys, van zyne geleerdheid en dat de ongeleerde als een slaef onder zyne gelukkigere natuergenoten rondwandelt.

Zou men by voorbeeld eenen vader willen toelaten zyn gewin in spel en overdaed te verbrassen en in de *stoffelijke* behoeften zyner kinderen niet te voorzien, omdat hy vry blyven moet met zyn geld te doen wat hy wil. Neen, duizendmael neen!

Welnu, de behoeften van den geest zyn zoo dringend als die van het ligcheem, want zy moeten deze laetsten in de toekomst waerborgen en verzekeren.

Wat de beweering betreft, dat het kleine gewin van sommige kinderen in eenige gevallen onontbeerlyk in het huishouden is, daerop zullen wy antwoorden, dat deze beweering meer schynbaer dan wezentlyk gegrond is.

Inderdaed, wat kan een kind van beneden de twaelf jaren zoo al winnen? Wy willen nog wel het hoogste nemen en wy zeggen 25 centimen daegs: maer ten koste van welke schatten doet de familie die aenwinst.

Ten koste van de gezondheid des kinds. Maer ga in de fabrieksteden, waer de kinderen beneden de twaelf jaren aen den arbeid zyn, en men zie de vruchten van dien vroegtydigen arbeid. Vleeschlooze ligchamen zonder kracht en zonder wil. Bedorvene harten en bedorvene geesten; jongelieden die op hunne aengezichten het dubbel merk der verdierlyking en der ziekte dragen, eenige jaren den vollen toom aen hunne woeste driften geven en nu een ellendig leven, een vroegtydige en ellendige dood sterven. In den name der vryheid en van het geluk der kinderen loochenen wij aen de vaders het regt of de vryheid het lichaem hunner zwakke kinderen te *exploiteren* en alzoo hunne ziel, hunnen geest en hun hart te vernietigen.

Men zie ook wat er van die ongelukkige meisjes gewordt, die bedorven zyn vooraleer zy weten, wat het is bedorven te zyn, en men oordeele of wy regt hebben te vragen, dat het onderwys verplichtend worden verklaerd.

Echter bekennen wy het, de verplichtend—making van het onderwys kan ernstige, zeer ernstige moeijelykheden opleveren, en daerom gelooven wy dat deze maetregel met anderen moet gepaerd gaen.

Dit vraegstuk heeft een nauw verband met het eewigdurend vraegstuk der liefdadigheid en met de al zoo brandende kwestie van het lot des werkmans.

Welnu, men zegt dat het ministerie van zins is eene wet op de liefdadigheid voor te dragen. Dat allen, die belang stellen in het toekomende geluk der maetschappy, zich met deze drie dubbele kwestie inlaten en zonder drift en zonder partyzucht onderzoeken wat er dient gedaen te worden:

1. Om door eene betere inrichting van het crediet den algemeenen stoffelijken toestand aller burgers te verbeteren.

2. Om daerdoor de lasten der openbare liefdadigheid te verminderen, dezelve ten meerderen voordeele der ouderlingen, weduwen, weezen, zieken, enz. te kunnen inrichten en om door de oplossing der twee voorgaende vraegstukken.

3. Het onderwys algemeen te kunnen maken zonder daertoe tot ernstige dwangmiddelen te moeten overgaen.

Op die wijze alleen kan er licht in die duistere aangelegenheden komen en kan deze zaek ten voordeele van het vaderland gedyen.

De ontwikkeling van Ierland.

De Engelsche tijdschriften hebben zich in de laatste maanden herhaaldelijk met den toestand van Ierland bezig gehouden en van de jongste statistische mededeelingen omtrent dat land partij getrokken om de algemeene aandacht op zijne toenemende welvaart te vestigen. Een tiental jaren geleden zijn in een groot deel van Europa zoo dikwijls hevige klagten opgegaan over het lot dat Groot-Brittannie aan het zustereiland bereidde, dat de Engelsche publicisten thans natuurlijk begeerig moesten zijn, om de gezegende vruchten welke de nieuw gevolgde staatkunde tot nog toe opleverde, wereldkundig te maken.

En inderdaad het groene Erin, welks ellende nog kort te voren een spreekwoord was, zal welhaast misschien onder de gezegendste landen van Europa genoemd kunnen worden.

Men weet dat de loop der bevolking van Ierland, zich, in deze eeuw, door groote

---

Onze lezers verwachten zeker een ander antwoord dan het volgende. hetwelk de Heer A. Bernstein in zijn onlangs uit het Hoogduitsch vertaald werk: *Boven lucht en wolken, of een togtje door het Wereldruim* geeft, op de vraag:

HOE GROOT IS EENE CUBIEKE MIJL?

Van Berlijn naar Charlottenburg is 't geen volle mijl of twee uren gaans; maar we willen aannemen, dat het dat is, en ons voorstellen, dat wij van de Brandenburger-poort regtuit den straatweg langs eene mijl ver zien kunnen. Nu willen wij daar eens een stok neerleggen, die van de Brandenburger-poort tot aan het einde van die mijl reikt en, na ons overtuigd te hebben, dat hij werkelijk die lengte heeft, willen wij hem oprigten en bij de Brandenburger-poort regt overeind zetten. — Nu kijken we eens naar boven, om te zien, hoe hoog hij is.

Hoe hoog! Dat weten wij immers al: eene mijl.

't Is waar, dat weten we; maar wij maken er ons toch bezwaarlijk eene juiste voorstelling van, als wij niet eenige hulpmiddelen gebruiken. Wij willen ons daarom voorstellen, dat nevens deze staak een even groot standbeeld van een mensch staat opgerigt, een standbeeld derhalve, dat eene mijl hoog is, en nu zullen wij ons reeds eenigermate juister begrippen van zulk eene hoogte kunnen vormen, als we op 't volgende acht geven.

De zool van den menschenlijken voet heeft, zoo als ieder weet, eene kleine welving; aan ons beeld zou die holte nu zoo hoog zijn, dat de Brandenburger-poort met het Victoria beeld er op daaronder kon worden geschoven. Om nu ook tot boven op het voetgewelf van dit beeld te komen, moesten wij den Marlatoren er naast schuiven, en daarop den Petritoren zetten, en daarop den Slottoren, en daarop den Nicolaitoren, en daarop den Jerusalemstoren, en als wij dan bij al die torens opklauterden, zouden wij zoo wat nagenoeg op gelijke hoogte met den enkel van ons beeld zijn, want die zou zich 1200 voet boven de Diergaarde verheffen. Aan een beeld van de hoogte eener mijl is de knie een kwartmijl, dat is 6000 voet, hoog, en daar de grootste torens van Berlijn om de 240 hoog zijn, diende men 25 zulke torens op elkaar te zetten, om tot de knie te geraken. — Vermelden wij nu nog, dat men 25 egyptische pyramides de eene op de andere moest plaatsen, om het tot eene gelijke hoogte met de heupen van dit beeld te brengen, dan begrijpt ieder, dat wij gansche gebergten zouden moeten aankruijen, om daaraan de hoogte van onze figuur te meten, want slechts de hoogste berg op aarde, de Dhawalagiri, is eene mijl hoog. — Hieruit valt zoo wat van verre op te maken wat eene mijl hoog zeggen wil.

Nu echter keeren wij weer tot den staak terug, dien wij bij de Brandenburger-poort hebben opgerigt; wij verbeelden ons regtuit op den afstand van eene mijl, derhalve, in de nabijheid van Charlottenburg, insgelijks zulk een staak opgezet, en spijkeren wij nu eens planken van den eenen staak tot den anderen, zoodat wij een houten schot ter lengte van eene mijl bekomen, en klimmen wij met dat aanspijkeren van planken al hooger op, dan verkrijgen wij eindelijk een wand, die een mijl lang en een mijl hoog is.

Is dat eene cubieke mijl? Lieve tijd, neen, nog lang niet; die wand is nog maar eerst pas een vierkante, een quadraatmijl.

Verbeelden wij ons nu zulk een plankenwand van eene mijl lengte en eene mijl hoogte werkelijk de chaussee langs naar Charlottenburg opgetrokken, dan willen wij hier eerst nog in 't voorbijgaan aanmerken, dat door zulk een beschot de weersgesteldheid in de Diergaarde eene fabelachtige verandering zou ondergaan. De noordzijde, links van de Brandenburger-poort, zou een ontzettend langen winter en daarentegen de zuidzijde een ongemeen vroegen en langen zomer hebben. De eene vierkante mijlswand zou toereikend wezen, om wind en wolkendrift zoo aanmerkelijk te veranderen, dat men aan den Goudvischvijver den kostelijksten zonneschijn en bij de zoogenaamde Tenten een regen van stavast gelijktijdig kon waarnemen. Op het Kanaal kon men in April op de eene zijde zijn meisje in een bootje roeijen en op de andere zij op schaatsen loopen. — Doch dat zijn dingen, waarmee wij ons hier niet verder inlaten willen.

Wat we eigenlijk zeggen wilden, is het volgende:

We hebben thans nog maar één zoo'n houten beschot overeind staan. We willen ons echter gaan verbeelden, dat wij er vier hebben, en willen deze vier wanden tot eene kist zamenspijkeren, en daar die kist boven nog open is, willen wij er een deksel, dat insgelijks eene mijl breed en lang zal moeten zijn, bij timmeren en dat er netjes opzetten.

Deze kist zoude de ruimte eener cubieke el innemen, of eenvoudiger eene teerlingmijl zijn, want iedereen zal toegeven, dat de kist een teerling of dobbel steen vormt, waarvan elke zijde eene mijl lang en hoog is.

Daar wij nu weten, wat eene cubieke mijl is, willen wij eens zien, wat zulk eene cubieke mijl te zeggen heeft of eenvoudiger, wat zulk eene cubieke mijl in zich sluit.

Tot dit einde willen wij het deksel der thans nog ledige kist openen en ons best doen, om die kist met al, wat wij bij de hand hebben, vol te pakken. De stad Berlijn hebben wij hier maar voor 't grijpen; als een stuk kinderspeelgoed nemen wij haar op en smakken haar in de kist. Daarna loopen wij eventjes naar Postdam, rapen in 't voorbijgaan alle dorpjes langs den weg op, pakken alles mee, en dat ook al komt in de kist. Daar echter met dit alles nog niet veel meer dan de bodem onzer kist bedekt is, moeten wij de handen verder uitsteken. Wij halen Parijs met al zijne zuilen, torens, triomfbogen en kerken en duwen dat er in; daar dat nog weinig valt, moet ook Londen er aan gelooven. Dat we Weenen er niet buiten laten, spreekt van zelf, en om vrede niet te storen, willen wij er ook Petersburg bijdoen. Naardien dat alles nog niet helpt, om de kist maar eenigzins merkbaar te vullen, dienen wij ook kleinere steden niet te veranderen en, om geen nijd en rangstrijd te verwekken, nemen wij vestingen, dorpen, kasteelen, hofsteden en heel de rommelzoo. Nog al geen gedaan werk! Wij stoppen er al in, wat menschenhanden in Europa gewrocht hebben; maar dat alles vult naauwelijks het vierde part van de kist. Wij voegen er al de schepen van de zee bij; het baat niets. Wij plunderen de oude en de nieuwe wereld, wij stelen Egypte's pyramiden en NoordAmerika's spoorwegen en fabriekgebouwen, wij doen alles, wat wij van menschenwerk, in Afrika, Azie, Amerika en Australie maar vinden, in onze kist — en zij zal naauwelijks voor de helft gevuld worden.

Nu willen wij de kist een weinigje schudden, dan zakt alles en schikt zich beter. en daar wij ons eens in 't hoofd gezet hebben, dat zij vol moet en vol zal, zullen wij beproeven, of wij dat ook met menschen gedaan kunnen krijgen.

Wij rapen nu alle stroo bijeen, dat op de wijde aarde te krijgen is, en breiden dit in de kist uit, doch daar het niet voldoende is, om heel de rommelzoo te overdekken, moeten wij 't gebladerte van de boomen te hulp nemen en spreiden daar een zacht bed van, om de menschen er op te pakken.

Daar wij voor ieder mensch twee voet ruimte moeten hebben in de breedte; zoo vleijen wij in de kist, die 24,000 voet lang is, eene rij van 12,000 menschen zij aan zij; en daar wij het den menschenkinderen gaarne gemakkelijk maken, willen wij de lengte van een mensch op 6 voet stellen, zoodat wij op het strooleger 4000 zulke rijen bergen kunnen. Nu weet echter iedereen, dat 4000 maal 12,000 netto 48,000,000 bedraagt, en daar Amerika juist niet veel meer dan 48 millioen inwoners telt, vindt het gansche amerikaansche menschdom in de benedenste laag plaats.

Nu dekken wij al die gezamenlijke menschen van Amerika met eene of andere zachte laag van een voet hoogte toe, leggen op de sprei de 2 millioen menschen, die in Australie wonen, en houden nog plaats over, om 46 millioen menschen uit Azie aan hunne zij te bedden. Na het toedekken van ook deze laag en het in orde brengen van telkens nieuwe legersteden, die ieder 48 millioen menschen bergen, zijn er naauwelijks tien lagen noodig, om de 454 millioen menschen van Azie allen te bergen. Met Afrika, waar om de 130 millioenen menschen wonen, vullen wij nog geen drie zulke lagen in onze kist, en de 252 millioen tellende europesche bevolking, voor wie anders de wereld te klein is, kan het opperbest met zes lagen stellen. —

In het geheel dus kunnen wij in onze kist slechts 20 lagen met menschen vol pakken, en wanneer wij voor iedere laag met stroo en al drie voet rekenen, neemt de gansche menschelijke bevolking der aarde in onze kist slechts 60 voet hoogte weg, zoodat wij 200maal zooveel menschen als op aarde bestaan van doen hebben, om de slechts half volle kist tot den rand te vullen.

Wat blijft ons nu over? Al wilden wij ook de dierenwereld in de kist stoppen, en ossen, ezels, schapen, paarden, muilezels, kameelen, olifanten op het ingepakte menschdom stapelen en daarop gevogelte, visschen, slangen en al wat kruipt en vliegt zij werd toch niet vol als wij niet nog tot rotsen en gebergten de toevlugt namen.

En dat alles is slechts ééne enkele cubieke mijl! Zeker krijgt men op die manier voor eene cubieke mijl vrij wat ontzag."

onregelmatigheid heeft gekenmerkt. Zij bedroeg:

in 1805	5,395,456 zielen.	
» 1811	5,937,856	»
» 1821	6,801,827	»
» 1831	7,734,365	»
» 1841	8,175,124	»
» 1851	6,552,385	»
» 1855	6,077,283	»

Drie vreesselijke magten, de honger, de koorts, en de landverhuizing, hebben sedert 1841 zamengewerkt om het land te ontvolken en van die drie vernielende magten waren de eerste en de derde uitsluitend tegen het Iersche element gerigt, terwijl het Saksische daarentegen voortdurend aangroeide, omdat een groot aantal Engelsche gezinnen zich in Ierland kwam vestigen. De Celtische spraak sterft dien ten gevolge meer en meer uit. In het jaar 1851 spraken nog slechts 23½ percent van de bevolking Iersch, en daaronder kwamen niet meer dan 4 88 percent voor die niet tevens de Engelsche taal magtig waren. In de Oostelijke provincien Leinster en Ulster, waar nog slechts 3,54 en 6,78 percent Iersch spreken, heeft de Engelsche taal de inlandsche bijna geheel verdrongen; in Munster, waar nog 43,91 percent Iersch spreken, is zij reeds van de meerderheid verzekerd, terwijl alleen in Connaught, het Celtische element 50,77 percent alsnog de overhand heeft, hoewel dan ook in zeer geringe mate. Zoo was de stand van Zaken in 1851 en sedert dien tijd heeft de Iersche landverhuizing naar gene zijde van den Oceaan onafgebroken voortgeduurd. Wel is waar, daalde het getal emigranten in 1856 tot 29,791, maar om in 1857 weder tot 72,186 op te klimmen. Er bestaat dus alle reden om te vermoeden, dat vóór nog een menschenleeftijd zal zijn voorbijgegaan het Celtische element door het Saksische geheel verdrongen zal zijn.

Dit groote ethnographische proces ging vergezeld van een ander niet minder merkwaardig; of zedelijk en economisch gebied. Vóór het jaar 1845 droeg het land eene bevolking, die door hare verwaarloozing bijna tot den rang der half wilde volkstammen was afgedaald. Zij bewoonde ellendige hutten, uit slechts ééne enkele kamer bestaande, waar menschen en vee elkander wederkeerig de lucht verpestten, en voorzien van slechts ééne legerstede, te gelijk voor alle huisgenooten, mannen en vrouwen, jong en oud, bestemd. Wel hadden die hutten oorspronkelijk vensters gehad, maar sedert de glasruiten gebroken waren, had men de openingen gestopt, zoodat licht en lucht alleen door de altijd openstaande deur in deze met rook bezoedelde holen konden binnendringen. Zeep, kam en spiegel, die drie werktuigen van de reinheid, waren in deze rampzalige woningen eene ongekende weelde. Het arbeidsloon beliep gemiddeld 8 pence en alzoo niet meer dan een derde gedeelte van het gemiddelde loon der Engelsche werklieden. Tengevolge van hunne armoede konden de Iersche boeren zich geen ander voedsel verschaffen dan aardappelen. De hardvochtige en bekrompen Staatkunde, vroeger door Groot-Brittannie gevolgd, had het eiland stelselmatig van schier elken tak van nijverheid beroofd en de bevolking tot de slechtste soort van akkerbouw gedwongen.

De heerschende westelijke winden voeren uit den Atlantischen Oceaan groote massa's regenwolken aan. Wanneer men het oog slaat op eene regenkaart van het Britsche rijk, dan zal men ontdekken, dat de hoeveelheid nedervallend water van het westen naar het oosten afneemt. Ierland ontvangt de volle lading van de vochtige lucht die oostelijk voortdringende door voortgezette ontlasting allengs opdroogt. Op dit meteorologische feit berust het landbouwstelsel van Groot-Brittannie; alle westelijke en natte graafschappen geven de voorkeur aan veeteelt, alle oostelijke graafschappen aan den graanbouw. Uit den aard der zaak moest dus ook in Ierland de veeteelt op den voorgrond staan en zulks te meer omdat de grootste vleeschmarkt van Europa, Londen, van daar zoo gemakkelijk en zoo spoedig te bereiken is. Maar daar Ierland geen vleesch opleverde, was Engeland genoodzaakt het benoodigde buitenlands, meer bijzonder in Sleeswijk en Holstein, aan te koopen. Daarenboven, tot de eischen van eene goede veeteelt behoort, dat de grondeigendommen niet te veel versnipperd worden, en die versnippering was juist in Ierland, ten gevolge van den snellen aanwas der bevolking, grooter dan ergens elders. Om van den grond de noodige hoeveelheid levensmiddelen te trekken, moest men zich tot de aardappelen bepalen.

Maar daar kwam in 1845 de groote tuchtmeesteresse van de natuur, de aardappelziekte en van dat oogenblik begon eene betere toekomst aan te lichten. In de jaren 1846—1849 stierven niet minder dan 17500 menschen den hongerdood, en deze ramp was nog niet eens de voornaamste, want uit den honger en de ellende vloeide nog een ander kwaad voort, dat vrij wat grooter verwoestingen aanrigtte, de typhus namelijk. Armen en rijken werden weggeraapt en in een kort tijdsverloop had Ierland door hongerziekte en landverhuizing anderhalf millioen inwoners verloren. Om nu aan de hongerenden eenige ondersteuning te verschaffen, besloot de regering het volk met openbare werken, voornamelijk het aanleggen van wegen, bezig te houden, daar men te regt begreep, dat het nog beter is nutteloos werk te doen verrigten, dan aan ledige handen aalmoezen toe te reiken. Niet minder dan 734,000 huisvaders, te zamen drie millioen zielen, dat wil zeggen, ruim een derde deel van de geheele bevolking vertegenwoordigende, werden in 1847 op staatskosten onderhouden.

Zoo hoog moest de ellende stijgen eer het oogenblik van verbetering aanbreekt, want het ligt in den aard van den mensch, dat hij het aanwenden van een smartelijk geneesmiddel zoolang mogelijk uitstelt. Het lijdt geen twijfel dat men de tegenwoordige welvaart van Ierland aan de Celtische landverhuizing en aan de uitbreiding van het Saksische element verschuldigd is. Maar vóór dat de vruchtbare bodem van het eiland en andere handen konde overgaan, was er op het landhuishoudkundig gebied eene geheele omwenteling noodig. In Engeland bestaat de landbouwdrijvende bevolking uit drie klassen: uit de grondeigenaren die hunne bezittingen verpachten, uit de pachters en uit daglooners die door de pachters met de uitvoering van dezen of genen bepaalden arbeid belast worden. Een boerenstand, dat wil zeggen grondeigenaren die zelven hun land bebouwen, heeft men daar niet, of althans zij behooren tot de uitzonderingen, even als de boerenarbeiders, knechts en meiden, die jaar in jaar uit op dezelfde landhoeve dienst verrigten. In Ierland was de staat van zaken meer ingewikkeld. Onder den grondeigenaar, die gewoonlijk niet in Ierland gevestigd was, stond de leenman, die alle lasten aan landaristocratie verbonden, bestendig, zonder de voordeelen op te leveren, welke deze klasse elders aanbrengt. Hij bebouwde zelf het land niet, maar verhuurde dit aan tusschenpachters, meest speculanten en lieden uit de stad, die lange pachtcontracten sloten, en dat alweder niet met het doel om zelven het landbouwbedrijf uit te oefenen, maar om het goed in kleine perceelen aan de eigenlijke pachters af te staan. Aangezien er geene fabrieknijverheid bestond en ook de lust ontbrak om die in het leven te roepen, bestond er voor de snel toegenomen bevolking geen ander toevlugt dan de landbouw. Bij alle verpachtingen overtrof dan ook het aantal gegadigden verre dat der perceelen, met dit gevolg, dat de huurprijzen tot eene verbazende hoogte opklommen. De pacht werd slechts voor den tijd van één jaar aangegaan, omdat de tusschenpachter, door den nalatigen betaler, telkens te dreigen met een ontzetten van zijn land en zijne woning, het beste middel in handen had om den huurder tot de voldoening van het verschuldigde te dwingen. Aan het invoeren van verbeteringen en aan het drijven van een stelselmatigen of wetenschappelijken landbouw konde volstrekt niet gedacht worden. De laatste pachter, die zijn eigen knecht was, verkeerde in een veel slechteren toestand dan de lijfeigene.

De wortel van het kwaad lag daarin, dat de overgang van eigendommen óf in het geheel niet óf niet dan zeer moeijelijk konde plaats hebben. Zelfs aan de erven van een in staat van faillissement verkeerenden grondeigenaar legde de wet allerlei belemmeringen in den weg, omdat men voorheen bevreesd was, dat wanneer de eigendoms overgang meer gemakkelijk werd gemaakt, de grondbezittingen der protestanten in handen van Roomsch Catholieken zouden overgaan. Ten gevolge van die wetgeving genoot de eigenaar van den grond een onbeperkt regt om zijn goed met schuld te belasten en deze liet dan ook niet na van die vrijheid ruimschoots gebruik te maken, in die mate zelfs, dat, gelijk wij aanstonds zien zullen, de hijpotheken de innerlijke waarde van het pand verre overtroffen. Maar ook de hijpotheekhouders geraakten niet dan zeer moeijelijk in het bezit van het belaste goed. Eer het tot eene schulddelging kwam, had men eene menigte langdradige formaliteiten na te komen, terwijl in dien tusschentijd het goed, onder roekelooze curators, niet weinig van zijne waarde verloor. Het pand mogt niet eer verkocht worden voordat de regten van alle hijpotheekhouders onderzocht en bepaald waren. Daarenboven was de kooper niet eens zeker het verkregen goed te zullen behouden, want door nederhand een hooger bod te doen, konde de houder van eene latere hijpotheek de koopacte weder vernietigen. Elk proces van dien aard duurde jaren voort, en bij de duurte van de regtspleging in Groot-Brittannie was het in de meeste gevallen niet raadzaam de hulp van de regterlijke magt in te roepen.

De *Encumbered Estates Act* maakte een einde aan die bezwaren en was de eerste en voornaamste maatregel tot redding van Ierland aangewend. Het doel van deze wet was eenvoudig om de regtspleging betrekkelijk hijpothecaire schulden te bespoedigen. Het staat thans zoowel aan den schuldenaar als aan den hijpotheekhouder vrij om den verkoop van het belaste goed eischen. In dat geval wordt het goed onmiddelijk in veiling gebragt, de kooper erlangt een niet te meer te betwisten regt op het gekochte paud; terwijl uit de opbrengst van dat pand de schuldeischers voldaan worden.

In welk eene mate de nieuwe wetgeving het bestaande veranderd heeft, kunnen de volgende cijfers aantoonen. Van de geheele oppervlakte des lands werden vroeger slechts 14 millioen acres bebouwd; 6 millioen lagen woest, ofschoon niet meer dan een derde deel van die woeste gronden werkelijk voor de cultuur ongeschikt was. De 14 millioen acres vruchtbaar land waren verpacht in 691,200 perceelen, van welke slechts 48,600 eene vlakte hadden van meer dan 30 acres. Van 25 October 1849 tot 25 Mei 1857 werden 4,109 eischen tot verkoop van gehijpotheekeerd goed ingesteld en daaronder 1195 door de eigenaars zelven. Reeds werden overeenkomstig die eischen 3,500,000 acres, rentende 1,220,000 p. st. in veiling gebragt, terwijl ten aanzien van 600,000 acres, rentende 220,000 p. st. het geding op laatstgenoemd tijdstip nog hangende was. Op de verkochte landen rustte eene hijpothecaire schuld van 36 millioen p. st. of het vierentwintigvoud van de jaarlijksche rente. De opbrengst van het verkochte was slechts 20,194,201 p. st., van welke reeds achttien millioen onder de schuldeischers was uitgedeeld. Het land is in 11,123 perceelen (elk alzoo gemiddeld meer dan 70 acres groot) aan de 7,216 koopers, waaronder 6,902 Ieren, toegewezen. Op deze wijze is reeds een vierde gedeelte van den vruchtbaren grond in handen van andere eigenaren overgegaan.

Wel is waar is de overgang van zoo uitgestrekte eigendommen met groote rampen gepaard gegaan, menig gezin is verarmd, menig welvarende onderneming vernietigd, menig schuldeischer van zijn fortuin beroofd; maar deze individuele rampen wegen niet op tegen de herstelling van de algemeene welvaart, waartoe de genomen maatregel aanleiding heeft gegeven. Men weet nu weder wie de eigenaar is en men kan nu weder vrijelijk over den vruchtbaren grond beschikken. Daarenboven voor de nu bij regterlijk vonnis verkochte goederen konde geen pachter meer een voordeelig contract bedingen, zoodat die gronden in handen van de slechtste soort van landbouwers waren vervallen. Aanvankelijk heeft de waarde van den grond natuurlijk vermindering ondergaan; maar twee jaren nadat de groote veilingen hadden plaats gehad, was hij hooger dan ooit te voren in waarde gestegen. Het draineren werd op groote schaal ondernomen, en in het jaar 1856 was reeds eene oppervlakte van 120,000 acres drooggelegd, een maatregel die eene verhooging van rente, ten bedrage van 40,000 p. st. tengevolge had.

De woeste gronden die in 1841 nog eene oppervlakte van 6½ millioen acres innamen, waren in 1855 reeds tot 4,890,000 acres verminderd. Het aantal perceelen van meer dan 30 acres beliep slechts 7 pCt. in 1841 en 26 pCt. in 1855, in welk jaar zij reeds meer dan drie vierden van de geheele oppervlakte van den grond uitmaakten. Deze uitbreiding van de landhoeven werkt o. a. zeer gunstig op de veeteelt, gelijk genoeg hieruit blijkt, dat de waarde van het vee tusschen de jaren 1841 en 1855 van 19⅔ tot 33⅓ millioen gestegen is.

Een ander bewijs van de toenemende welvaart leveren de accijnsen, die in 1850 slechts 1,400,000 en in 1856 2,600,000 p. st. opbragten. In het jaar 1851, was, vergeleken met tien jaren vroeger, het getal huizen van den eersten rang met 10,084, die van den tweeden rang met 54,574, de hutten van 2 en 4 kamers met 8,415 vermeerderd, ter in dien tijd het getal der slechts uit ééne kamer bestaande woningen met 355,689 verminderde. De personen die van deze woningen gebruik maakten, waren van 43,5 tot 21,8 p. Ct. van de bevolking verminderd. Het proletariaat dat in de hongerjaren bij honderdduizenden ten laste kwam van de openbare liefdadigheid is allengs verdwenen. Het kwaad bereikt zijn toppunt in 1849, toen 2,142,766 personen voor 2,177,651 p. st. aan liefdegaven ontvingen terwijl hun getal in 1856 reeds tot 47,677 personen was afgedaald en de armentax nog maar 1 shill. 2½ pence beliep van elk p. st. regtstreeksche belasting.

Met de welvaart is het aantal misdaden zeer afgenomen, want in de jaren 1852, 1853, 1854 en 1855 verminderde het getal der veroordeelden wegens gepleegde misdrijven in de volgende verhouding: 10,454, 8,714, 7,051, 5,220 en het getal doodvonnissen: 22, 15, 6, 5. Slechts 19 van die vonnissen werden in de genoemde jaren ten uitvoer gelegd.

Van 1845—1851 is de tonnen inhoud der inkomende en uitgaande schepen geklommen: te Belfast van 154,402 tot 226,414 te Dublin van 105,105 tot 123,182, te Waterford van 66,547 tot 69,237, te Skigo van 9,353 tot 13,112.

De verkregen uitkomsten zijn alzoo de volgende: de betrekking van tusschenpachter bestaat niet meer, en hare opheffing heeft geleid, tot vermindering van de landrente, maar tot verhooging van de opbrengst der landerijen. Men heeft thans, wat vroeger, ook in de welvarendste deelen van het land, niet mogelijk was, goede cultuurstelsels en eene behoorlijke vruchtwisseling ingevoerd. De veeteelt is in omgang toegenomen; woeste vlakten zijn ontgonnen; het proletariaat, deels door ziekte vernietigd, deels naar andere wereldstreken verhuisd, is bijna verdwenen; de fabrieknijverheid ontkiemt, de dagloonen rijzen, het getal misdaden vermindert, kortom het geheele eiland is zoo volkomen veranderd, dat het nieuwe Ierland bijna niet meer met het oude te vergelijken is.

INGEZONDEN.

Zoo al eenig onderwerp de algemeene aandacht in hooge mate verdient, dan gewis is zulks onze brandweer. Immers in eene stad als Paramaribo is te veel, wij zouden bijkans kunnen zeggen alles van den goeden staat daarvan afhankelijk.

Wel is waar is er niet lang geleden eene wet uitgevaardigd ter voorkoming van brand, doch naar ons inzien is deze verordening niet alleen ongeschikt en aldus onvoldoende, maar bevat zij ook bepalingen welke door den burger met den besten wil onmogelijk kunnen worden nagekomen. Wij bedoelen de bepaling omtrent het zenden van slaven als spuitgasten ingeval van brand, en beroepen ons op het feit dezer dagen plaats gegrepen, dat circa drie honderd ingezetenen zijn bekeurd, wegens het niet nakomen derzelve bij gelegenheid van den brand aan boord van het Nd. Am. schip *Manto*, ter reede dezer stad. Het groote cijfer der bekeurden toont duidelijk aan, dat het verzuim hetwelk met straf wordt bedreigd, van den overtreder geheel onafhankelijk is. Wij nemen al aan, dat de helft der bekeurde zich aan pligtverzuim heeft schuldig gemaakt (hetgeen bij de bekende hulpvaardigheid hoogst onwaarschijnlijk is) maar dan nog is het eene waarheid, dat de anderen niet bij magte waren de wet na te leven. Zoo wij ons niet be-

driegen; en dit pleit voor ons beweren heeft een groot deel der bekeurden immer voldaan aan de bepaling om slaven bij de excercitien der brandspuiten te zenden, en waarom? Omdat daartoe steeds slaven in huur te bekomen zijn. Maar nu is 't algemeen bekend dat men bij brand niemand te huur kan krijgen. De slaven-eigenaar behoudt zijne slaven tot bewaking zijner goederen, of wel zend hem om aan zijne vrienden hulp te verleenen. Wat kan hij nu doen die steeds over de diensten dier slaven bij de excercitien mogt beschikken? Zelf gaan antwoord men welligt; doch hoe zal hij tevens zijne dienst bij de Schutterij kunnen waarnemen? Of moet hij als huisvader in eene afgelegene wijk zijne woonplaats verlaten?

Maar nog iets; gesteld dat men al een slaaf heeft en dat deze ziek ligt, op welke wijze zal hij de wet kunnen opvolgen? En veronderstel eens dat eene influenza heerscht en velen der spuitslaven ziek zijn of zich ziek maken; zal men dan den brand laten voortwoeden? Er blijkt dus dat er gevallen kunnen voorkomen, waarbij men zich zonder hulp van slaven zal moeten behelpen en 't is juist dit wat ons doet voorstellen om door het daarstellen van een bezoldigde dienstpligtige brandweer voor een ten allen tijde beschikbaar personeel te zorgen.

Meer zullen wij niet aanvoeren; wij laten daar, of onze schutterskas niet tot dit doel dienstbaar zou kunnen gemaakt worden, maar dit weten wij, dat eene bevolking welke lijdzaam en gedwee vijf opcenten der belastingen betaald tot het graven eener kostbare vaart naar *Saramacca*, liever tot ons voorstel zouden willen bijdragen, dan zoo als thans *p. m. f* 6,000 aan boete betalen welke wel de schrale Koloniale kas baten kunnen, maar, der verarmde burgerij geen nut noch voordeel aanbrengen.

VERITAS.

Eenige belanghebbenden wenschen de aandacht van de bevoegde autoriteit te vestigen op de *Klints-brug*: dezelve vereischt, ter voorkoming van ongelukken, noodzakelijke herstellingen, en is het tevens doelmatig om haar van tusschenleuningen te voorzien.

X. Y. en Z. vragen of 't thans niet al tijd is, de wijkpatroulles te doen plaats vinden. De droogte toch schijnt zich voor goed te hebben ingesteld, en ..... men kan niet te voorzigtig zijn.

Mijnheer de Redacteur!

In uw laatste nummer vinden wij vermeld, dat de jongste openbare vergadering der Maatschappij *van Weldadigheid*, door de uitvoering van muzijkstukken is opgeluisterd. Wij kunnen wel begrijpen waarom gij zoo verschoonend ten aanzien uwer mede-dilettanten zijt te werk gegaan; maar ons is het zeker niet euvel te duiden wanneer wij in onze beoordeeling anders handelen en onbewimpeld verklaren, dat wij telkenmale met toenemend leedwezen de uitvoeringen van ons weleer zoo deftig orkest bijwonen. Het is dus niet te verwonderen dat wij kieschheidshalve de beide eerste stukken op den bedoelden avond gespeeld, stilzwijgend voorbijgaan, wijl wij ons niet vereenigen kunnen met het: *de mortuis nil nisi bene*. Maar, lieve hemel! was het finale stuk, ook muzijk? Of moet men harmonie verwachten van het gekraai eens haans en het gebrom eener tor; van het gepiep eener muis en het gemaauw eener kat? Althans zoo kwam ons het concert voor, van ééne viool en éene bas, die elkander den voorrang schenen te betwisten. Wat ons orkest ontbreekt, is: goede leiding; men vertrouwe die slechts aan de bekwaamste handen en men zal spoedig ontwaren, dat er nog veel goeds en schoons door hetzelve uitvoerbaar is. *In het land der blinden* is wel is waar *één oog koning*, maar wanneer er zich een twee-oog bevindt, komt dezen de eerste plaats toe.

Hiermede *dixi*. Men vergeve ons, zoo wij de wonde wat ruw opengereten hebben; zij kwam ons echter voor alleen op deze wijze voor genezing vatbaar te zijn.

SOL.

Humoristische Snipperljes.

(Uit de Portefeuille van den ouden Heer FURET.)

Door W. E. H. WINKELS.

XLIX.

(Kostschool-denkbeelden.)

(*Vervolg van No.* 32.)

Bij de vele aangename omstandigheden in het leven van een *kostschool-denkbeeldigen* jongen, komen er ook, gelijk in de oude *Romeinsche calender*, noodlottige dagen en punten voor, die door het *Fatum* onwrikbaar schijnen vastgesteld te zijn, om niet ontweken te kunnen worden.

Een dier droevige *punten* is voorzeker de kleeding; deze is toch in het algemeen te kinderachtig voor de *kostschool-denkbeeldige*, die reeds overal onderzoek doet in welk magazijn de beste Engelsche scheermessen te krijgen zijn. — Het is grievend voor zijn hart dat in liefde klopt, voor alle langharige gekrulde kapsels, om pansert te moeten blijven door een jongens kiel — zijn hals buigt zich gedwongen en onderworpen als een slaaf, onder het geplooide kraagje, en zijne voeten *bloozen* bij de waggelende treden, op het distelig pad naar de *Parnassus*, in de kinderachtige rijglaarsjes met zwarte veters.

Een nog droeviger punt, voor den *kostschool-denkbeeldige*, is een *half-sleets* Tante, (dat wil zeggen: „*een Tante, op het best van haar leven*) het kan ook eene *oude Nicht* zijn, maar dat is zeker, dat er zoo *iets* in het huis van den *kostschool-denkbeeldige* woont, en ofschoon die *Tante*, het allerliefste schepsel van de wereld kan zijn, zoo valt het niet te betwijfelen, of *hij* heeft minstens tweemalen 's maands gewenscht, om *die* Tante, volgens oud school jongens gebruik, te mogen *duiken*.

Die Tante nu, (want wij zullen dat „*iets*" nu maar voor eene Tante houden) was een zeer zorgvol goed vrouwtje, die door smartvolle noodlottigheden op haren levens weg, eene *smerige*, (liever donkere) *plek op het fatsoenlijke adelschild der familie zoude geworpen hebben, had de goedertierendheid van Papa, die plek, niet met een stukje gomelastiek van weldadigheid uitgewischt.* Men kon haar natuurlijk die liefdadige aalmoes maar zoo niet naar het hoofd smijten, en daarom gebruikte men *haar* voor het *een* en *ander*, in voldoening van openstaande liefde blijken. Zonder morren, hoogst geduldig en zelfs met eene zekere hartstogtelijkheid, voldeed zij aan alle huishoudelijke verpligtingen, en kon, te regt aanspraak gemaakt hebben, op de *premie*, die door onderscheidene volken was vastgesteld, voor het bewijs van een bestaand „*Perpetuum mobile.*" Aan die hulp ten nutte der algemeene familiebelangen was verbonden, eene altijd durende mededeeling: „*hoe fatsoenlijk zij was opgevoed, hoe groot zij ook eens geleefd had, en welke afgrijsselijke rampen haar getroffen hadden.*" Zij mogt zulks doen, mits als de kinderen of de dienstboden er niet bij waren, en volstrekt *niet*, wanneer er gezelschap was — begon het echter *partij* te verdrooten, die mededeeling aan te hooren, dan deed men een *interdict* door: „*ah! Tante zanikt weêr*" — dan zweeg *Tante* en vertelde de rest aan haar eigen hart. Men schonk die *Tante* op haren verjaardag en op *St. Nikolaas* kleine *cadeaux*, in voorwerpen bestaande, die anders *toch* voor de „*goede ziel*" hadden moeten aangekocht worden, en bij al deze voordeelen vergunde men haar als bijvoegsel der *weldadigheids-epidemie*, nog eene „*teregt-wijzende, nederige- en er nooit gehoor-aangevende-stem*, vooral *bij ernstige familie aangelegenheden*" Was er gezelschap, dan mogt *Tante* daar in de geur der *Chineesche atmospheer* vertoeven, tot dat het aftreksel van *China*, even als alle *liberalen*, ophield „*kleur*" te hebben, bij zulke gelegenheden noemde de familie haar in den tusschentoon van *intiem* en *aristocratisch*, nooit anders dan: „*lieve!*"—„*beste*"— terwijl *Papa* haar „*ons candrillonnetje*" doopte, dit verbeelden dan de honigdroppels, ter bedekking van „*de smerige plek op het ongedwarsbalkte fatsoenlijke adelschild der familie.*" Na den afloop van dit gewigtig gezelschapsbeginsel, verdween de *geduldige* en *goedhartige*, even als een flaauwe meteôor, die maar voor één oogenblik te zien is, dan ging zij zorgen voor de *keuken*, voor de *provisie-kamer*, voor de *linnenkast*, voor het *tafelservies*, voor het *kristal* en het *zilver* en vooral lette zij dan op, dat de *lampen* toch goed in de eetzaal konden branden. Wij zouden niet eindigen, wilden wij al de betrekkingen opnoemen, die deze *uitgewrevene familievlek* had, wij noemen alleen nog *eene*, welligt de hoogstbelangrijkste: de „*Parlementaire*" — als zoodanig stond zij, *bescheiden, geheimzinnig* en *voorzigtig* tusschen elke „*onrustige*" familiebeweging. En toch werd dat *toovergodinnetje* door iedereen gehaat; *zij* stond ieder in den weg en bemoeide zich altijd met zaken die haar niet aangingen, hoe kwam dat? zij was in het belang van de familie zuinig, zij scherste nooit, want de rampen der wereld hadden haar wijs gemaakt en zij lette overal op kleinigheden.

Maar waarom had nu die gulhartige en regtvaardige *kostschool-denkbeeldige* jongen, ook het „*land*" aan haar?

Omdat zij de grootste oorzaak was, "dat *hij* nog een *kiel* moest dragen, en dat *hij* nog aan een geplooid kraagje en rijglaarsjes geboeid bleef. *Omdat zij hem* altijd opmerkzaam maakte dat er *alweer een veter uit zijn linkerlaarsje bengelde.*" *Omdat zij* nooit begrijpen kon, dat *zijne* knieën een nieuwe broek waard waren, en nog minder dat een *jonge heer*, vogelnestjes behoefde uit te halen. *Omdat zij* volstrekt niet gedoogde dat *hij* lange *nagels* en lange *haren* had. *Omdat zij* eeuwig en altijd, roemruchtige voorbeelden aanhaalden van wijlen haren *man*, haren *broeder* of haren *zoon*, dat volmaakte *mirakels* der Schepping waren geweest en *omdat hij* gevoelde, die onoverzienbare *ceël* van deugden, nooit op zijne *ziele-catalogus* te zullen kunnen plaatsen.

De *kostschool-denkbeeldige* jongen, wordt spoedig tot toorn opgewekt, maar ook even spoedig vergeeft hij weder en is welgemoed, hij zoude dus ook de grieven zijner *Tante* wel vergeten hebben, maar, zij had in *één* punt hare twijfelachtige stem doorgedreven waardoor zijn hart diep gegriefd was geworden.

De winter was ophanden, *Mama* had *Papa* reeds te kennen gegeven, dat de *kostschool-denkbeeldige* jongen een winterjas behoefde, *Papa* stemde toe, en liet aan *Mama*, als daar meer verstand van hebbende dan hij, de keuze van *stoffe* en *smaak* over. *Mama* kon niet nalaten, haren jeugdigen lieveling met het vooruitzigt op een nieuwen winterjas te verheugen, en de *lieveling* liet niet na, *Mama* te vleijen, dat het er nu toch eene moest wezen, zoo als tegenwoordig de smaak was in de hoofdstad, namelijk: een *Cloak* van donker blaauw laken, met eene roode *pluse* kraag en rood gevoerd. Hij had de moederlijke stem gewonnen en twijfelde dus niet meer aan zijne deftige toekomst. Maar, o vreeselijke teleurstelling! Voor dat men tot den aankoop der matrialen overging, werd de „*familieplek*" geraadpleegd, en in eene kabinetsrand, na den middagmaaltijd zeide *zij*: *die altijd eene smerige vlek op het fatsoenlijke wapenschild der familie zoude geworpen hebben, had Papa met zijn liefdadigheids-gomelastiek, haar niet uitgewreven* — „*zij was wel voor een jas, maar tegen de Cloak, voor zoo'n kleinen jongen en ook tegen het laken.*" Zij merkte verder zeer wijsgeerig, voorzigtig en huishoudelijk aan, dat *Papa* volstrekt een nieuwe winterjas noodig had, want de kleur van de oude was *zoo affreus* en *zoo* uit de smaak, dat het dragen er van ieders spot zoude wekken, er kon echter, werd van *deze*, het laken gekeerd— een allerliefst *Carrickje* voor den jongen heer van gemaakt worden, dat hem als een deftig burgermans kind, beter zoude staan, dan zoo'n winderige komedianten jas. — *Papa* stemde terstond in het voorstel en *Mama volgde voor deze keer*, *ook!*

O! heeft zich ooit de woede in het hart van een *kostschool-denkbeeldigen* jongen ontwikkeld, dan was het, *nadat* de kleermaker in een zwarte zijde doek, de *Carrick* had te huis gezonden, *nadat* dezelve vol drift en verlangen door den *kostschool-denkbeeldige* was geopend, *nadat* met roerlooze blikken het malle figuur was aangestaard en *nadat* door de vrouw, die een altijddurende poging deed, om *vlekken op het fatsoenlijk adelschild der familie te smeeren, indien Papa niet altijd met zijn liefdadigheids-gomelastiek bleef wrijven* gezegd was: „Wel Louis! vind je dat nu geen lief jasje...? en hoe vind je me smaak...?"

Rampzalig, ongelukkig was hij, hij gevoelde het, men beschouwde hem als een kind— o! toen was hij, wat men *kostschool-denkbeeldig* noemt: „*de middenpunt schuwende kracht, der jongens en mannen jaren.*"

Ook door *haar* vermeerderde zijne zorgen, zij vertelde zoo geheel toevallig, dat *Papa* het natuurlijk hooren *kon* en hooren *zou*, „dat wijlen *haren* broeder, bij wijlen *haren* vader, altijd verantwoording moest doen van „waaraan hij zijn zakgeld had uitgegeven en dat kwam bij *die* twee „*wijlens*" altijd prompt uit, zij vergat voor *hem* nooit de *teeken* les of de *muziek* les, en herinnerde hem altijd aan de *Engelsche*, *Fransche*, *Duitsche* en de hemel weet welke lessen. De verpligtingen van den *kostschool-denkbeeldige* werden groot, bijna te zwaar, om door een vijftien-jarig hoofd onthouden te worden. En toen kwam er gedruktheid in zijn gemoed, en dorheid in zijne denkbeelden, zijn hart werd dikwijls pijnlijk aangedaan, wanneer hij daar binnen bij de muffe boeken zat weg te krimpen naar lucht, en de zon hem door de glazen toelachte, en van tijd tot tijd aantikte en riep: „*kom buiten!*" — en als hij dan het raam op een *kiertje* had geschoven, dan zongen de vogeltjes: „*kom buiten!*" en dan was het of zijne voeten met naalden werden gestoken en of de knop van de kamerdeur een scheef gezigt tegen hen trok en grijnsde: „blijf binnen!"

Na deze droevige keerpunten in de *denkbeelden* der *kostschooljaren*, kwamen er weer andere die *warmte*, *bloemen* en *poëzij* in zich droegen.

Laat ons de *kostschool-denkbeeldige* jongeling in zijn grootste ontwikkeling beschouwen. — Bloeijend en krachtig als zijne jeugd gevoelt hij de natuur met hare warmte door zijne aderen bruischen, alles wordt met de eerstvolgende lente, schoon in zijne oogen, geen voorwerp, of het treft hem, nooit heeft hij daar *zoo* opgelet als nu. Zijne ziel en zijn ligchaam zetten zich krachtig uit, en den geest gevoelt eene opwekking tot *poëzij* die verrukking, tevens verbijstering te weeg brengt. — Nu wijst de natuur met haren roosverwigen vinger het uur aan, waarin de opvoeding van den jongeling waardig voltooid moet worden, er ontvonkt een schoon Godlijk vuur in het nog reine onvangbare hart, verwaarloost men dat oogenblik, zoo zal dat vuur woest, wild en sterk bewegend opvlammen, maar even spoedig dooven. Geleid men die vonk, als eene elektrische stroom naar het doel der veredeling, dan zal die geest en dat hart, door den tooverstaf der wijsheid aangeraakt, hem voor de wereld en zich zelven gelukkig maken.

De *kostschool-denkbeeldige* is uit de onbewuste dartelheid van kinderspel en droomen opgewekt en in de tooverwereld der *illusiën* getreden, bij de eerste warme koestering der lente zonnestralen, kan zijn gemoed het niet meer in de enge wanden eener woning uithouden, „*naar buiten!*" juicht de geheele natuur, en zijne ziel juicht mede — dáár gevoelt hij zich vrij, gelukkig en magtig, allengs vliet het bloed sneller door zijne aderen, diephijgend, slurpt hij de dampkringslucht in, en zijne longen zetten zich al krachtiger uit, het ongekende vuur van verrukking, drijft hem doelloos voort — eenzaam, maar met zich zelven genoeg, ijlt hij langs het veld — dan eens links, dan eens regts, dan weder met eene niet te weerhouden snelheid, in eene regte lijn voort — het is de tijd dat hij zijne krachten tot het reusachtigste waagstuk zoude helpen leenen — het is de tijd dat hij eenen KAREL MOOR in de armen zoude vallen en uitroepen: „*neem mij aan, ik ben uw medgezel*" — het is de tijd dat hij in elken langharigen grijsaard, die om een aalmoes bij den weg bedelt, een BELISARIUS ziet, en, in elke flaauw kijkende *boeren-deern* die blaauwe oogjes heeft, een MARGARETHE gelooft. Uit het ernstigste nadenken, door de schaduw ven een boschje opgehouden, gaat hij in het dartelste der bewegingen over, zoodra hij op de ruimte van de *hei* treed. Met geopende neusgaten, met fladderende haren en het rood der vermoeijing op de wangen, snelt hij tegen den wind in, over het veld, tot dat hij aemachtig en afgemat in het wollige groen nederzijgt. Nog grooter, edeler en fieren staat die halfgod „*den mensch*" van de aarde naar den hemel te staren, wanneer de storm loeit, wanneer met huilend gefluit, zijn gegil zich mengt met het bliksemsnelle vaart der wolken, wanneer de zwart graauwe massas vaneen splijten, en het witte bleeke bliksem vuur, door donderslagen gevolgd, die tot in de naven der aarde weergalmen langs het wolken uitspansel schiet. O! hoe schoon staat hij daar, als het beeld van onschuld en kracht, wanneer de takken der boomen boven zijn hoofd kraken, wanneer het water in de anders kalme beek schuimend en woedend, tegen de kanten van het bed bruischt en slaat — geen aandoening van vrees in het oog des ontwikkelde knaaps, verrukking! vuur! aanbidding voor zoo veel overeenkomst in de geheele natuur.... Met fladderende haren, de armen over de hijgende borst gekruist, staat hij als de jeugdige zoon van ALCMENE op den driesprong des levens; van daar moet het keerpunt zijner bewegingen gaan, ten goede of ten kwade, ten zegen of ten vloek.

Wee den ongelukkige! Wanneer die schoone driften en dat vuur door een GOD, in dat beeld gelegen; — met een schendig ruwen hand ter uitdoving worden gedwongen. Wel! wanneer dat hart en die geest, met hunne droomen en spelen, worden verbrijzeld door de ijskoude greep der wereld omstandigheden, de saprijke stam, zal in zich zelven dorven, hier en daar sullen blaadjes en bloesemsknopjes ontwikkelen, maar, elke vrucht zal saploos en van geene waarde zijn die hij voortbrengt, het zelftevredene *geluk* de volharden de *kracht* en de vriendelijke handdruk der *wijsheid*, zal *hij* nooit de zijnen mogen noemen. Er is slechts *één* breidel die dat vurige ras kan leiden, er is slechts *ééne* stem, die hij onder het geweldigste woeden zijner hartstogten en driften gehoor verleend. Er is slechts *één* toover woord dat hem in zijn dolzinnig *voorthollen* tot nadenken brengt en tot wijsheid leidt, het is de stem van het *gevoel!* — „Die *Leeuw*, zoo als LACÉPÈDE teregt regt", „laat zich alleen leiden door de inspraak der natuur. In de ontembaarste woede, met den gloed der onbedwingbare vrijheids-razernij op de kaken, met den angel der beleedigde eer in de borst, of verplet door eene onverdiende miskenning en terugzetting zal de jongeling de moeder naderen, aan haar hart neerzinken, in tranen uitbarsten en in hare omstrengelende armen, als het zachtste lam worden, zijn leed vergeten, zijne vijanden vergeven. Ja in zijne ongebondenste driften, zal hij op het geluid van die moederlijke stem, geschokt worden en als een jongspelend knaapje aan hare kniën komen dartelen.

Gelukkig dan de *kostschool-denkbeeldige!* die van tijd tot tijd, door de zoete stem zijner moeder werd gewekt uit den droom der gloeijende *phantasiën*, wel hem! werd hij nu en dan, door den bloemenketen harer liefde, gekluisterd en belet om woest en onbesuisd, de al te sterke verbeelding, op gevaarlijke pa-

den na te hollen, zoete herinnering voor hem, wanneer hij denkt aan een goeden maar ernstigen vader, wiens *wenschen deugd* en *wijsheid*, nooit bij den vermanenden handdruk vergaten, wat de roerselen zijn die de jeugd in beweging brengt en waarom GOD hen in de ziel der menschen plaatsten, dubbel wel! Wanneer die vader toen nog kon gevoelen, wat hij *eenmaal* in *zijne* jeugd gevoelt had.

Na deze gewigtige *periode* in het leven van den *kostschool-denkbeeldige*, trad er als van zelven, een meer *materieel* gezigtspunt voor zijne blikken op, de wereld, en hare verpligtende eischen, die vroeger, als schaamde zij zich, te regt voor de reine opvatting van het jongelings gevoel, zich omsluijert hadden, begonnen in al daidelijker en helaas! Schaamteloozer naaktheid aan zijn oog zich voor te doen hem te naderen en blaadje voor blaadje uit den krans zijner illusiën, stuk te plukken en ze weg te strooijen, waarzij *één* oogenblik op den stroom des levens drijven en weg zinken.

(*Het vervolg hierna.*)

Paramaribo, *den* 14 *Augustus* 1858.

Op heden is alhier ter reede aangekomen de Eng. schoener *Excelsior* kapt. N. Clommel van Demerarij met welken bodem wij in dato 9 dezer het volgend berigt ontvangen:

Heden morgen is de schroefboot *Paramaribo* uit zee teruggekeerd met gebroken kamrad; zij zal veertien dagen alhier moeten vertoeven om de schade te herstellen.

Morgen worden de mailpakketten met een zeilvaartuig verzonden.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 10den dezer, de Eng. schoener *Mermaid*, kapt. Bishop, van Cayenne.

Den 14n, de Eng. schoener *Excelsior*, kapt Clommel, van Demerarij, 4 dagen reis.

UITGEKLAARD.

Den 10den dezer, de Eng. schoener *Ocean Gem*, kapt. C. Mussenden, naar Demerary, lading: 14 balen schoone Katoen 4,609 pond, en 10 vaten Bakkeljauw.

Den 11n. dezer, het schip *Willem Eduard*, kapt. D. H. van Wijk Jr., lading: 229 vaten Suiker 324,472 pond, 41 balen schoone Katoen 12,665 pond, en 2 balen vuile dito 670 pond.

Den 12den, het schip *Juno*, kapt. E. F A. Rosberger, lading: 298 vaten Suiker 443,773 pond, 10 balen heele Koffij 1,955 pond, 41 balen schoone Katoen 8,025 pond, 10 vaten Melassie 1,353 gall. en 743 pond oud Koper. — Beiden naar Amsterdam.

Idem, de Eng. schoener *Mermaid*, kapt. J S. Bishop, naar Barbados, lading: 300 Ceder Planken en 10 pies vierkant Hout.

VERTROKKEN.

Den 13den dezer, de Fransche stoomboot *Le Daim*, naar Cayenne.

IN LADING NAAR AMSTERDAM.

Het schip *Johanna Christina*, kapt. J. H. ter Wiessen, adres bij J. H. Zaal.

Het schip *Rijnbrand*, kapt. P. F. Lange adres bij J. H. Zaal.

Het schip *Eliza*, kapt. Visser, adres bij J. M. Polak.

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met de Eng. schoener *Mermaid*: de heer T. van Praag.

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met het schip *Juno*: de Heer W. J. A. J. van Lelijveld.

BURGERLIJKE STAND.

Op den 13n. Augustus 1858, is aanteekening gedaan van het voorgenomen huwelijk van:

Mozes Lewenstein en Fransje Koertse (wonende te Leijden.)

Eliazer Salomons en Wilhelmina Johanrida Jonas.

Van den 7n. tot den 13n. Augustus 1858, zijn alhier ingeschreven, als overleden:

Den 7den, Willem de Wit, 27 jaren (jager 2de klasse bij het Batt. Jagers No. 27.)

Den 8sten, Wilhelmina Adriana Schramm, 70 jaren n. g.

Den 9den, Frederika Sophia Comvalius, Echtg. van Frederik Johannes Wenkelbach, 65 jaren.

Den 10den, Julius Anton, zoon van Ferdinand Philip Emanuels en van Catharina Gerhardina Tannen, 8 jaren en 6 maanden.

Idem, Rebecca, dochter van Marcus David Samson en van Flora Heilbron, 18 jaren.

Idem, Jurgen Heinrich Patjo, circa 47 j.

Den 13den, Helena Louisa Clasina Pohl, 36 jaren en 11 maanden.

PRIJZEN DER PRODUCTEN.

Bij inschrijving verkocht:

Katoen. Den 6den dezer, Plant. *Johanna Charlotte* en *George Hendrik*, 10 balen à 34,10 cent.

Koffij. Den 12den, 4 balen à 40 cts. en de overige 4 balen opgehouden.

CORRESPONDENTIE.

Een weetgierige vraagt ons hoe het komt, dat de Heer W. J. A. T. VAN LELIJVELD lang nadat hij van zijn voorgenomen vertrek uit de Kolonie aanteekening heeft gedaan, tot Officier is benoemd in eene Divisie, welke hij reeds had verlaten.

Wij zijn niet in staat het antwoord hierop te geven, doch raden hem aan te doen als de velen, die zich tevreden stellen met *zich in gissingen te verdiepen.*

Wij nemen ongaarne artikelen op over de scène onlangs in de *Hervormde Christelijke Kerk* voorgevallen en laten dus het stuk van J. weg; — ook wij betreuren even als hij dergelijke voorvallen.

GEDRUKT BIJ A. L. G. DE RANDAMIE.